GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 58. Brasiovu 10 Augustu 29 Iuliu 1876.

Panslavismulu *).

I.

Acestu cuventu de spaima, cunoscutu si mai inainte, resuna astadi din gurile toturoru in totu coprinsulu Europei, nicairi inse atatu de multu cá in tierile nóstre; de aceea trebue se ne ocupamu de elu si noi cevasi mai deaprópe cá pana acilea.

Dintre cei trei giganti ai Europei panslavismulu este celu mai teneru, si totusi nu scimu cumu se face, ca elu insufla terróre mai mare decatu rivalii sei, Panlatinismulu si Pangermanismulu. Acei ómeni cari pangermanismulu -lu tienu fora asemenare mai periculosu de catu ar' fi panslavismulu, suntu mai pucini la numeru, inse cu atatu mai tari in credenti'a loru. Panslavismulu a mersu cateva diecimi de ani in scóla la pangermanismu, care cá professoru ce 'i-a fostu, l'a invetiatu numai aceea ce aflase elu cu cale a-lu invetia, cá nu cumu-va mane poimane se ajunga a fi mai „procopsitu" decatu densulu. Panslavismulu inse cá bunu imitatoru, a invetiatu multe si fora voi'a dascaliloru sei nemti. In a. 1866 pangermanismulu facù primulu pasu de gigante, in an. 1870/1 alu doilea dela Berolinu pana la Renu; a mai remasu cá se faca si pe alu treilea si dóra celu din urma, pana la Dunare undeva. Panslavismulu a facutu numai primulu pasu de gigante atunci, candu a calcatu pe cerbicea Poloniei si 'i-a decretatu incorporarea ei.

Care este patri'a germana? a intrebatu Arndt si cu elu 40 milióne de germani, éra respunsulu si-l'au datu: patri'a germana este ori unde se vorbesce limb'a germana, prin urmare multu mai departe decatu se intendu limitii Germaniei si ai Austriei: preste tieri si preste mari. Acestu appetitu, acésta voracitate de vulturi si de patrupede carnivóre -lu are si panslavismulu rusescu, fora a se teme catu de pucinu ca s'ar' potea innecá vreo-data cu ósale popóraloru mancate, séu ca incarcandu-si prea multu burt'a si dandu in friguri gastrice ar' potea se si crepe si asia se se implinésca de nou vechiulu adeveru scosu din experienti'a seculiloru: Omne imperium vastum nole ruet sua, precum s'au cotropitu imperiulu Assirianiloru, alu Medianiloru, Persianiloru, alu lui Alexandru, alu Romaniloru, alu lui Carolu V., alu lui Napoleonu I s. a.

Panslavismulu are dóue sensuri, cá si pangermanismulu, adeca literariu séu idealu, care tientesce la unitatea limbei si a culturei nationale homogene, éra altulu politicu, alu carui scopu fixu este unirea toturoru popóraloru de origine slava intr'unu statu, sub protectiunea Russiei. 80 si respective 100 de milióne suflete, unite sub scutulu Russiei? Se póte acésta? Rusii dicu ca se póte prea bine, pentru-ca germanii au potutu, si ce le-au mai remasu pana la Presburgu de una, pana din colo de Danimarc'a de alta parte, mai curendu séu mai tardiu va fi totu partea loru. Muscalii, Bohemii si Ruthenii credu, ca ceea ce potu 50—60 mii de nemti, de ce se nu póta si ei, mai alesu ca celalaltu gigante, adeca Panlatinismulu, in casu de asia, ori ar' sta neutralu, ori ca ar' lovi si elu in pangermanismu, cu care din dilele eroiloru Marius, Julius Caesar si Agrippa totu in batai si-au petrecutu pana in dilele nóstre, adeca aprópe dóue mii de ani. Asia vorbescu si scriu slavii.

Ide'a panslavismului literariu s'a nascutu numai pe la inceputulu acestui seculu in capetele catoruva barbati de sciintia, déra expressiune mai chiara i s'a datu in Ungari'a in a. 1831 prin bravulu literatu slavacu Ioanu Kollar in cartea sa tiparita in limb'a germana la Pest'a *). Alaturea cu Kollar incepuse a lucra cu prea bunu resultatu bravulu Dr. Ljudevit Gai, regeneratorulu limbei serbocroatice, carele — unulu din cei multi — simpatisá tare cu romanii, mai alesu ca si soci'a sa era romana, fiic'a unui oficiariu din granitia **). De atunci inainte literatii filologi si istorici ai diverseloru popóra slavice din tóte tierile au intratu in comunicatiune strinsa literaria nu numai prin scrieri multiple, ci si prin caletorii dese, prin cunoscintie si conversatiuni personali, prin tramiterea tinerimei dela popórale remase in civilisatiune la scólele celoru mai inaintate, precum dela Serbi'a, Bulgari'a, Bosni'a la Prag'a, la Moscv'a si St. Petropole etc.; totu-odata slavii s'au adoperatu din tóte poterile a-si face averi catu mai mari prin economía si mai alesu prin comerciu si specule, pentru-ca ei au vediutu fórte usioru, ca in cele din urma fora averi considerabili nici unu scopu mare nu se póte ajunge. Din acelu timpu inainte popórale slave incepura a se numí intre sine frati si sorori, cu exceptiune numai de una parte considerabile a poloniloru.

Panslavismulu in sensu practicu politicu, adica unirea toturoru slaviloru sub protectoratulu Russiei, este fetulu, resultatulu barbareloru persecutiuni la care au fostu supuse popórale slave totu-deauna, nu numai in imperiulu turcescu, ci si in Prussi'a, in Austri'a si Ungari'a, éra in Poloni'a ruthenii. Asia, panslavismulu politicu este effectulu acestei tiranii, care nu a suferitu si nu sufere nici chiaru astadi progressulu aceloru popóra in civilisatiune, in desvoltarea individualitatiei loru nationale, ba nu sufere nici scóle nationali, nici istoria nationale, nici chiaru publicare de documente istorice. Slavii goniti si strimtorati din tóte partile si óresicumu destinati de catra apasatorii loru a fi exterminati politicesce, venira la ide'a germaniloru: „Decatu 36 de domni, mai bine numai unulu; numai catu ei mai adausera: decatu a fi in veci sierbii nemtiloru, ai turciloru si ai maghiariloru conspirati in contra nóstra, mai bine mórte; déra nu vomu morí, ca-ci ne vomu uní toti intr'unu corpu nationale, in Panslavismu." Desele belluri cu turcii si venirea in contactu a slaviloru meridionali cu russii, au datu ideei panslavistice nutrimentu si mai mare; déra publiculu europénu a reflectatu mai antaiu si mai seriosu la ide'a panslavismului dupa-ce a esitu la lumina cartea anonima titulata „Die europäische Pentarchie" (Leipzig 1839), adeca primatulu celoru cinci poteri mari europene. Acea carte a produsu pe acelea timpuri miscare extraordinaria in diplomatia si in tóte classile superiori din Europ'a. Auctorulu ei necunoscutu pe atunci, aflatu inse mai tardiu, fusese Dr. Goldmann, nemtiu din Saxoni'a (a. 1798), trecutu inse in servitiu rusescu si ajunsu la rangu de consiliariu de statu. Se dice ca elu scrisese in interessu russescu anume atunci, candu mai toti domnitorii din Germani'a se inchiná imperatului Nicolae si numai in elu credea, dela elu sperá ca se voru tienea pe tronuri facia cu revolutiunile republicane, care-si ridica mereu capetele loru coperite cu caciul'a phrigiana. In acea Pentarchia figurá cá poteri mari: Angli'a, Franci'a, Austri'a, Prussi'a si Russi'a. Partea prima a acelui planu germano-rusescu era, cá se omóre pe tóte staturile mai mici din Europ'a, cu ele si pe Turci'a, apoi se le impartia cei cinci intre sine sub titlu machiavellisticu de protectoratu. Partea a dóu'a, adeca impartirea, era destulu de curiósa, ca-ci se propunea cá: Prussi'a se fia „asociata" cu tierile scandinave Danemarc'a, Sveti'a si Norvegi'a; Austriei pe langa ce mai possedea densa, se i se mai dea sub protectiune Spani'a si Portugali'a; Angli'a se ia Itali'a cu tóte insulele meridionali; Franci'a se-si intenda potestatea sa preste Greci'a, Turci'a, Romani'a intréga si preste Serbi'a, éra Russi'a se aiba protectoratulu preste Germani'a centralisata cu Hollandi'a si cu Belgiu.

Candu vediura popórale in ce modu vulturii cei mari si-au propusu se le impartia, s'a desteptatu in ele si mai tare instinctulu conservarei proprie si au inceputu fia-care se caute dupa ajutoriu. Scrierile panslavistice ale lui A. Gurovsky au turburatu apele si mai tare. Dóra numai Romaniei ii convenia protectoratulu carele 'i fusese destinatu. Ideile aruncate in lume prin „Pentarchia" au produsu alte combinatiuni nenumerate, insocite de mare ferbere a spiriteloru, pana ce venì preste noi a. 1848. In acelu anu se proclamà unitatea natiunei germane si unificarea Germaniei, adeca pangermanismulu, in modulu celu mai sgomotosu de care póte fi capabile poporulu germanu, éra espressiune i se dete prin convocarea deputatiloru germani nu numai din tóte tierile Germaniei proprie, ci si din tierile austriace germane si slave, chiaru si din Bohemi'a, in parlamentulu generale nemtiescu dela Francfurtu, unde apoi se alesese archiducele Ioanu de regente pana la alegerea definitiva de imperatu, care inca s'a intemplatu mai tardiu in person'a repausatului rege alu Prussiei, de si acela declinà dela sine onórea. Vediendu popórale slave acelu pasu decisivu alu pangermanistiloru, cumu acestia proclama principiulu nationalitatiei, cumu -lu esplica si in ce modu violentu pentru slavi ar' vrea se-lu execute, s'au reculesu si ele, si au convocatu la Prag'a pe 2 Iuniu unu congressu generale compusu din toti slavii monarchiei austriace. Se ne insemnamu bine acésta fapta istorica: Celu de antaiu congressu alu slaviloru a fostu convocatu numai din slavii monarchiei austriace.

*) Slavismu universale, dela grec. Παν et παντως, cu totulu, preste totu.

*) „Ueber die literarische Wechselseitigkeit zwischen den Stämmen und Mundarten der slavischen Nation. Kollar n. in comitatulu Thurocz la 1793, studiatu la Presburg si Jena, fostu parochu evang. renumitu in Pest'a pana la a. 1849, dupa aceea professoru la universitatea din Vien'a, m. in 29 Ian. 1852. A publicatu mai multe opuri in limb'a slavo-cecha, prin care a preparatu fórte bine terrenulu pentru evenimentele actuali panslavistice.

**) „Vediu ca esci romanu melancholicu, semenu cu soci'a mea romana cá si tine," -mi dicea Gai in Oct. 1845 la Vien'a.

Din camer'a romana.

Conventiunea comerciala cu Rusi'a. (Continuare) D. N. Ionescu dice ca o conventiune

comerciala reguléza numai materii economice si defectulu celu mare alu conventiunei austriace e ca nu se marginesce aci, ca reguléza cestiuni de dreptu interioru. D. primu-ministru (Epureanu) a combatut'o tocmai pentru ca se regula prin tratate internatiunale cestiuni de dreptu interioru, ceea ce se face si in cea de facia; d-sa crede ca guvernulu esitu din maioritatea senatului (min. Epureanu-Bratianu) a facutu o gresiéla luandu in braciele sale o conventiune pe care-o imormentase in simtiulu moralu alu tierei. (ad. conv. austr.) Nu cunósce tribulatiunile ministriloru, cari s'au presintatu cá martiri ai politicei d-lui Boerescu; dér' vede faptulu pe care nu 'lu póte aprobá. Puntulu de plecare alu acestui cabinetu constitutiunalu 'lu intristéza, d-sa plange pe ministeriu pentru ca pana acuma n'a asociatu pe camera la motivulu pentru care s'a ratificatu acea conventiune austr. Se nu se dica ca era ceva perfectu, caci s'au vediutu in istoria casuri candu s'a refusatu ratificarea. Aci d. Ionescu citéza pe Heffter, care dice ca, chiaru dupa schimbarea ratificariloru unui tratatu, nu se póte cere cu potere aplicarea lui, ca refusulu póte fi motivatu, si se intréba pentru ce guvernulu n'a refusatu motivatu ratificarea. E inse unu faptu implinitu si 'lu lasu la o parte, dér' declaru ca faptulu ministeriului nu place nimenui. Dupa ce acestu tratatu s'a ratificatu, pentru ce se mai comite necuviinti'a d'alu trata d'o otrava si a propune se luamu cá anti-dotu alta otrava? Cestiunea nu e déca aprobamu conventiunea rusésca cá se damu afara pe cea austriaca, ci déca e folositóre tierii. Acést'a trebuie se se probeze. Ds'a declara ca e liberu-schimbistu, (Freihändler) precumu d. ministru de esterne e protectiunistu si cere desfiintiarea vamiloru si incheiarea unui tratatu p'acésta basa cu Rusi'a. Comerciulu ar' deveni poterea cea mai autoritara déca nu i s'ar pune frenu si frenulu lui e libertatea, cum libertatea e frenulu despotismului. Combate tóte conventiunile pe bas'a principiului ca o natiune trebuie se produca aceea ce produce mai bine si mai eftinu si cu produsele aceste se 'si procure totu ce'i va trebui. E de parere dér se se declare ca Romani'a e o potere liberu-schimbista per excellentiam. Déca voimu unu anti-dotu s'acordamu Rusiei deplinu liberu-schimbu si se stipulamu aceeasi favóre pentru unele din obiectele nóstre. Conventiunea de facia, dupa d-s'a e o gresiéla; e mai rea decatu cea austriaca pentru ca vine dupa o lunga gandire. Aci citesce d. Ionescu art. finale, care da Rusiei avantagele ce se acorda Austriei, si conchide c'acestu articolu aréta ca nu numai ce s'a datu, ci si ce se va mai dá Rusiei, se va acordá si Austriei. Acestu art. aru trebui esclusu, pentru ca noi cu rusii amu fostu in relatiuni speciale. Unu rusu inainte de regulamentu, poté deveni romanu prin simpl'a casatoria cu-o romana si politic'a anti-turca a Rusiei a reinviatu drepturile nóstre natiunale. In lupt'a Rusiei cu Turci'a si aliatii sei, amu lasatu bucati de pamentu dieului resbelului. Trebuiá dér' o alta conventiune cu Rusi'a, déca era cestiune de prevedere. Atunci nu s'ar' fi facutu stipulatiuni austriace, ci stipulatiuni de aliantia, cari aru fi fostu o desvoltare a particelei de garantia ce ne-a datu Rusi'a. D-sa nu respinge conventiunea, dér' propune cá se se incépa nuoi negotiari pe alte base; pentru acést'a róga camer'a a-o luá in considerare si-a primi propunerea cá se se incépa tratari pe bas'a liberului schimbu pentru cá se fimu in relatiuni strinse, amicale cu poterea vecina, Rusi'a. Atunci concurinti'a se va stabili dela sine, Rusi'a va scapá de tarif'a mare stabilita in conventi'a austriaca si tiér'a va profitá d'aceasta concurintia.

D. P. Gradisteanu, reportore, dice ca déca e vorb'a de imputari, de ce n'au formulatu dnii Ionescu si Fleva in intruniri, in presa, obiectiunile ce facu astadi, pentru cá se le scie si d-s'a si se le pota combate? In music'a armoniósa a discursului d-lui Ionescu abia a potutu descoperi ratiunea logica. Conventiunea cu Austri'a nu se potea refusa, guvernulu trebuiea se schimbe ratificarile; prin urmare nu póte fi chiamatu la respundere. Conventiunea cu Austri'a e rea si nu se póte inlatura. Trebuiá dér' se deschidemu concurintia, cá prin efectele ei se micsioramu reulu. Diceti ca Rusi'a n'are industria mare si nu va poté nasce concurintia; dér' aci e vorb'a numai se deschidemu calea concurintiei, s'o facemu se devina unu faptu. Si apoi déca n'are industria mare, ce pericolu vedeti in admiterea conventiunei? Seriosu cere d. Ionescu cá guvernulu nostru se obtiena dela Russi'a ceea ce n'a potutu se obtiena dela Franci'a? Liberulu schimbu adeca. Ce dicea d. Flev'a? Ca trebuie se ni se aduca studii cá copiiloru ce incepu a scrie pe nisipu; acést'a nu e seriosu, e lovitoriu pentru inteligint'a camerei; atatu de pucinu esactu e ceea ce dicea d. Fleva, in catu imediatu dup' acea afirmare a fostu in stare d'a combate conventiunea. D. Ionescu vede unu pericolu in vagobondii din Podoli'a. Pericululu acest'a e realu. Dér' conventiunea acést'a le deschide óre usi'a? Ea contiene unu art. precisu, dupa care potemu tratá pe ebrei, pe vagabondi dupa cum dispunu legile nóstre, dupa cum vomu legifera noi, caci ni-se pastrédia deplinu dreptulu nostru in acést'a privintia, prin urmare nu deschide nici o usia. Asupr'a navigatiunei dice ca ni-se acórda avantage insemnate; se reserva statului cabotagiulu. Terminandu róga pe adunare a primi conventiunea.

D. V. Maniu. Déca e trebuintia de concurintia se se 'nchiaie conventiune cu Franci'a, care e superióra si Rusiei si Austriei si nu presinta nici unu pericolu pentru noi. Respingandu conventiunea vomu face ce s'a facutu la 1847 candu s'a respinsu de catra comerciantii romani propunerea Rusiei d'a esploata minele nóstre. Rusi'a ne-a recunoscutu atunci dreptatea si-o va recunósce si acuma. D-sa se teme cá conventiunea acést'a se nu fia ca o punte intre slavismulu dela sudu si celu dela nordu, ceea ce ar' fi periculosu pentru natiunalitatea nóstra. Cere dér' respingerea ei.

D. ministru de esterne Cogalniceanu dice ca guvernulu a asculatatu pe principalii oratori ai opositiunei; fia-care a argumentatu dupa tali'a s'a, dupa talentulu seu mai multu séu mai pucinu complectatu prin esperientia. Dela inceputu s'a comisu o gresiéla aceea, d'a se trata cestiunea dintr'unu punctu de vedere cu totulu subiectivu, ér' nu obiectivu, adica s'a atribuitu acésta conventiune mie si numai mie, ca eu asiu fi marele pecatosu, care aducu acést'a conventiune inaintea camerei. Eroare; ministrulu de esterne numai presinta conventiunea, inse totu guvernulu o sustiene, totu guvernulu a studiat'o. Eu ve voiu vorbi numai in ceea ce privesce partea politica, remanendu la colegulu meu dela finance se ve vorbésca in ceea ce privesce partea financiara. Zice d. N. Ionescu: sum liberu schimbistu, prin urmare propunu cá guvernulu se schimbe acésta conventiune protectiunista intr'o conventiune basata pe liberulu schimbu. Eu d-loru nu sum liberu schimbistu; d. Ionescu póte se aiba cu sine nuoile teorii, eu inse am pentru mine esperiinti'a, am epoc'a marelui Colbert, am pe Caterin'a Rusiei, care a inzestratu, celu d'antaiu pe Franci'a, cea de a dou'a pe Rusi'a cu marile industrii care facu astadi admiratiunea lumei intregi. Dér, potemu noi se introducemu astadi unu nuou sistemu in comerciulu nostru, candu e vorb'a de a inchiaia conventiuni comerciali cu alte poteri? Nu, fatalmente nu; pentru ca conventiunea inchiaiata cu Austro-Ungari'a ne tiene legati de sistem'a ce am adoptatu prin acea conventiune. Aceea ne servesce de tipu pentru tóte conventiunile ce voimu se inchiaiamu cu celelalte poteri, si aceast'a pentru 10 ani de dile; cu catu inse vomu face mai multe conventiuni, cu atatu vomu zadarnici relele efecte ale conventiunii austriace. Franci'a a denunciatu tóte tratatele, pentru cá se aiba dreptulu a introduce unu nou sistemu vamalu. Cea d'antaiu conventiune ce Franci'a va incheiá, speru ca va fi cea cu Romani'a. Austri'a, Rusi'a, Germani'a ne-au recunoscutu dreptulu de a inchiaia conventiuni si tóte celelalte poteri au consemtitu, dér' nu au propusu se trateze cu noi pana in momentulu candu s'a vediutu ca se pune in aplicare conventiunea cu Austri'a. Atunci domniloru intr'o septemana am primitu note din tóte partile, prin care ni se propune a inchiaia conventiuni. Engliter'a care nu ne recunoscea mai ainte dreptulu, Itali'a care nu voia se auda, Belgi'a, Greci'a tóte ne-au propusu. Engliter'a are marfuri de 2 milióne la Galati, care astéptа votulu D-V. Asia-dér tóte conventiunile ce veti avé se votati voru fi cu mici esceptiuni intocmai dupa form'a conventiunii inchiaiate cu Austro-Ungari'a. Déca veti respinge conventiunea cu Rusi'a, apoi nu vomu avé a face conventiuni nici cu Franci'a, nici cu Italia, nici cu Germania, si ne vomu gasi facia cu tarifulu nostru celu nou pe de o parte care nu scimu de 'lu vomu poté aplicá, si pe de alta parte cu tarifulu ficsatu prin conventiunea Austro-Ungara, care singura va dominá atunci in Romani'a. Cá deputatu am combatutu din tóte poterile mele conventiunea cu Austri'a; am combatut'o cá sistemu, pentru ca nu voiam se se faca nici o conventiune, caci déca se va face un'a, atunci sciam ca vomu fi siliti a face si altele multe. Apoi continua asia:

„In totu timpulu catu d. Fleva a combatutu acésta conventiune, nu a cautatu de catu a lovi in mine, lasandu adesea conventiunea la o parte numai spre a me pune pe mine in contradictiune. Dér' d-s'a face nesce erori, nesce eresii, care nu potu fi permise unei persóne cu trecutulu d-sale, fiindu-ca onor. d. Fleva, de si este june are inca unu trecutu politicu cunoscutu, publicatu, unu trecutu care se gasesce pretutindeni, d-s'a are chiaru o biografie cu portretulu d-sale, ceea ce eu n'amu (ilaritate). Prin urmare nu -mi este permisu cá cu d-s'a se potu rationa cá cu ori care altu deputatu june, care se afla pe banc'a de deputatu. D-sa inca de candu erá la Neapoli, a capatatu cetatieni'a Napolitana (ilaritate); prin urmare potu dice, ca d-s'a are unu trecutu mai mare de catu mine (ilaritate). Apoi d. Fleva vine si ne dice: cumu credeti dv., ca Russi'a a cerutu, cum credeti dv., ca acea potere mare ar' poté se céra dela noi lucruri nedemne, lucruri infame? Inse, d-loru, nici Russi'a nu este in stare se ceara lucruri nedemne, lucruri infame, nici Romani'a nu le da. Dér' cine este competinte se trateze cu Russi'a, poterea legislativa séu poterea executiva? Este óre cu potintia cá representantele Russiei se ve spuna d-vóstra ceea ce cere Russi'a? Russi'a spune cuventulu ei ministrului de externe, ministrulu de externe da seama colegiloru sei si capului statului. Ei bine, d-loru, suntu autorizatu a o declará, si o declaru, ca Russi'a refusandui-se acésta conventiune, va considerá acésta cá o atingere a demnitatiei sale, ca-ci imperatulu a pusu iscalitur'a sa pe acésta conventiune. Acést'a o declaru in calitatea mea de ministru de externe alu Romaniei, si numai eu suntu in dreptu se facu asemenea declaratiune, nu si d. Fleva; pe mine trebue se me credeti, ca-ci d. Fleva n'are misiune, n'are calitate de a tratá cu poterile straine si a ve spune ce cere Russi'a. Asia este chestiunea d-loru. Mie nu-mi este permisu se facu aci teorii de slavu si de anti-slavu; acést'a este permisu d-lui Maniu; d-s'a este deputatu liberu, autonomu, independentu; póte se vorbésca ce va voi; eu trebue se mesoru tóte cuvintele mele, trebue se sciu cá tóte cuvintele care se dicu aci potu fi primite in bine séu in reu de poterile garante, care, de si tóte ne suntu garante, dér' fia-care -si are interessele loru deosebite. Intielegeti dér' ca si noi avemu interessele nóstre si trebue se cautamu ale pastrá si déca se póte ale ameliorá. Unu interessu mare pentru noi este se stimu a gasí, fara vre-unu sacrificiu din partea nóstra, unu sprijinu alu politicei nóstre acolo unde elu ar' poté se ni se ofere. Noi avemu o missiune de implinitu. Dela 1848, astadi pentru prim'a data se infatiséza inaintea dv. unu actu impacatoriu intre Russi'a si noi (aplause). Este de demnitatea acestei adunari ca in anulu 1876 se-si aduca aminte de acelu trecutu; si este de datori'a nóstra cá cele dela 1848 astadi se se impace, astadi se se uite. Acést'a o dicu cu atata mai multu, d-loru, ca chestiunea orientului n'are se se hotarésca pe campulu de bataie intre Serbi'a si Turci'a, chestiunea orientului póte mane se se hotarésca intr'o conferintia, si datori'a nóstra, de ministri ai Romaniei, este se cau-

tamu a ne procurá si a pastrá catu se póte amici mai multi, inse o declaru inca odata, fara sacrificiulu nici alu demnitatii, nici alu vreunui interessu alu tierei, dér' in acelasiu timpu nu este de interessulu nostru se jignimu demnitatea unei mari poteri cá Russi'a (aplause prelungite)".

(In nr. venitoriu vomu reproduce in estrasu memorabil'a cuventare a d. Ión Bratianu, care a inchiaiatu desbaterea generala).

Brasiovu in 9 Augustu 1876.

In sudulu Ungariei éra s'a inceputu venatóri'a guverniale contra asiá numitiloru agitatori slavi. Dilele aceste fu arestatu in Panciov'a advocatulu Dr. Cassapinoviciu, despre care unu corespondinte dela Semlinu scrie urmatóriele: „Advocatulu Cassapinoviciu este unu agitatoru periculosu, pentru ca este omu precautu si cu maniere fine. Elu fece mai antaiu propunerea in Carlovitiu pentru conchiamarea congressului besericescu alu serbiloru, trecú apoi preste Semlinu la Panciov'a unde indata in demaneti'a dilei a dou'a la $3^1/_2$ óre fu arestatu si transportatu la Pest'a". — Acést'a arestare inca s'a intemplatu la ordinulu guvernului, deórace se dice, ca dupa arestarea lui Mileticiu, s'ar fi alesu Cassapinoviciu de conducatoriu alu agitatiunei intre serbii din Ungari'a. — O depesia telegrafica dela Zagrabi'a inca ne spune, ca in 6 Augustu fura arestati comerciantulu Draghiceviciu si feciorulu seu, apoi Depotoriciu directoru si Iosiciu professoriu la preparandi'a serbesca din Pakratz, apoi inca unu comerciante si duoi invetiatori din Bellovaru. — Crim'a este „tradarea de patri'a".

Cá se caracterisamu aceste intreprinderi ale guvernului maghiaru, n'avemu decatu se ne provocamu la diariulu „Pester Lloyd", care vorbesce nu numai in numele statului, candu enuncia urmatóriele: „Noi amu dis'o si cu alta ocasiune si o repetimu si acum, ca hegemoni'a maghiariloru nu se va curmá, decatu numai atunci, candu se va pune capetu si monarchiei austriace."

De pre campulu resbelului sosescu sciri nefavorabile pentru armat'a serbésca. Depesiele dela 5 Augustu spunu ce e dreptu, ca pe inaltimile dela Tresibaba serbii sub comand'a lui Horvatoviciu ar fi respinsu pre turcii navalitori si i-ar fi perfugatu cale de o óra. Totu atunci altu corpu de armata, apartienetoriu de corpulu celu mare alu armatei lui Cernaieffu ar fi cuceritu forificatiunile turcesci dela Mramoru, aprópe de Nisiu, si ar fi strabatutu in castrele turcesci. — Cu tóte aceste inse scirile din diu'a urmatória 6 Aug. sosite chiaru din Belgradulu Serbiei, o spunu francu, ca orasiulu Cniazevatz, unde erá positiunea serbiloru, ar fi cadiutu in manile turciloru. Trupele serbesci sub comand'a colonelului Horvatoviciu au aperatu in cursu de cinci dile positiunile de pre colinele dela Tresibaba Planina, in fine inse au trebuitu se céda, se lase acele positiuni in man'a inimicului si se se retraga la Banja, in dosulu orasiului Cniazevatiu. Positiunile la Zaiciar inca sunt periclitate. Achmedu Ejub-pasia strabate totu mai afundu cu tóta poterea sa armata. Poporatiunea din tóte partile fuge si se retrage in intrulu tierei. — Depesiele din sorginti turcesci inca anuncia acést'a victoria a turciloru cu adausulu, ca orasiulu Cniazevatz a arsu si ca serbii ar fi fugitu la Alexinati.

In partile Bosniei si ale Hertiegovinei inca se mai intempla continue loviri cu successu mai multu séu mai pucinu favorabilu pentru serbi si muntenegrini. — In tóta Bosni'a s'au impartitu flamure verdi de ale profetului, ba chiaru si mantil'a profetului s'a adusu preste Salonichi la Mitrovitiz'a, spre a indemná pre turcii fanatici la lupta si la crudelitati.

Guvernulu grecescu are de cugetu a adressá o nota catra poterile europene, in care va da espressiune ingrigirei, ca s'ar poté intemplá in curendu, cá se nu mai póta resiste miscarii nationali, care insiste a se dechiará resbelu pórtei ottomane. Poporulu cere, cá Greci'a se intrevina in favórea grecilorn de sub domni'a musulmana.

— Cestiunea memorandului romanu catra guvernulu turcescu se discute inca in diurnalistic'a europeana, inse se dice, ca desi Turci'a nu vrè se implinésca cererile Romaniei, totusi guvernulu romanu nu va mai insiste, ci d'ocamdata va lasá lucrulu incurcatu. — Noi suntemu inse de parere, ca Romani'a n'are se insiste, ci ea are numai se lucre; ea a notificatu Turciei, ce doresce si ce are de cugetu; déca Turci'a nu scie apretiá aceste aspiratiuni legitime, atunci Romani'a inca va sci ce afle alta cale pentru validitarea loru.

— In siedinti'a dela 3 Aug. st. n. a camerei Romaniei s'a datu cetire reportului dlui Stolojanu pentru punerea sub acusare a ministeriului Catargi. Reportulu s'a luatu in considerare cu 98 voturi contra unulu. Intre fostii ministri pusi sub acusa suntu: Catargi, Mavrogheni, Boerescu, Maiorescu, Florescu, Lahovari, Costaforu, Cretiulescu, Carpu si T. Rosetti. — In siedinti'a urmatória s'a alesu comissiunea, care se sustiena acusatiunea aceloru ministri.

Crisea ministeriale din Bucuresci, despre care amu luatu notitia in numerulu trecutu, s'a deslegatu. Din ministeriu au esitu domnii M. Costache Epureanu, M. Cogalniceanu si Ferechide, si noulu ministeriu s'a compusu in modulu urmatoriu: I. Brateanu ministru presiedinte si de financie; G. Vernescu ministru de interne; N. Ionescu la esterne, Dimitrie Sturza la agricultura, comerciu si lucrari publice; G. Chitiu la culte si instructiune publica; colonelu Slaniceanu la resbelu, si Eugeniu Statescu la justitia. Va se dica, membri noui au intratu domnii: Ionescu, Sturza si Statescu. Mai pre largu in numerulu prossimu.

Din comitatulu Clusiului 29 Iuliu st. n..

Astadi, candu in patri'a nóstra se lucra cu atat'a graba la arondarea municipialoru, credu ca nu va fi fora interessu, déca cu ast'a ocasiune voiu aduce la cunoscinti'a on. publicu unu scurtu reportu despre cele desbatute in acestu obiectu in congregatiunea comitatului nostru din 17—18 Iul. a. c. Me magulia speranti'a, ca membrii romani voru fi de asta-data fórte bine representati fiendu-ca mai inainte cu vr'o cateva septemani au fostu incunosciintiati si prin diuariale nóstre nationali. (A se vedé „Gaz. Trans." nr. 50 si „T. R." nr. 52). Catu de mare ne fù inse mirarea candu la conferinti'a prealabila convocata de binemeritatulu si zelosulu presiedente alu clubului d. A. Trombitiasiu, abia ne aflaseramu vr'o 6—7 insi, si si acesti'a toti dintre cei din locu afara de mine. Mai mare inse fù dorerea candu luni in 17 in siedinti'a congregatiunei totu numai noi eramu si vr'o 3—4 membri esterni. Pana candu óre atat'a nepasare din partea ómeniloru nostri? S'a disu de nenumerate ori la ocasiuni, chiaru si prin diariale nóstre, ca nu o astfeliu de tienuta politica avemu de a oserbá, incatu chiaru si acasa la vétr'a si més'a nóstra se dormimu, se fimu passivi, ci, déca acolo susu, unde se faurescu legile cele atatu de vitrege si apasatórie pentru noi, din sciutele cause, nu potemu participá, baremi in adunarile municipali si comunali, unde inca mai avemu pucinu terrenu, se ne aratamu mai activi, combatandu pre adversarii nostri si aparandune unele drepturi garantate incatva chiaru si prin acele legi facute de „nobis sine nobis". Asia e dreptulu cu privire la limv'a officiala in comunele rom. si cu privire la averea si scól'a rom. In astfeliu de impregiurari dér' candu e vorb'a de aperarea intereseloru, cari formédia asia-dicundu bas'a esistintiei si a prosperarei nóstre nationali, cugetu, ca nime nu-si mai póte scusá absinti'a dela acele adunari cu affaceri private. — Séu ca unii dintre membri romani se voru fi temutu a participá la conferinti'a convocata de noulu presiedinte alu clubului, cá nu cumva se fia prinsi de cutare spionu alu diarialoru magh. din Clusiu, caror'a nu le vení bine la socotéla convocarea membriloru rom. ai congregatiunei facuta prin diuarie? — Nu sciu din ce causa, chiaru si in cercuri private magh. inca se dice, ca se fi facutu sange reu acea nevinovata convocare, desi se scie ca clubulu nostru esista de mai multi ani si lucra numai intre marginile legiloru. (Tocmai pentru-ca le scóte ochii acestu clubu, ar' fi de doritu, cá romanii prin tóte comitatele, se se constituie in astfeliu de cluburi imitandu pe fratii loru din acestu comitatu).

Premitiendu aceste revinu la cele desbatute in siedinti'a congregatiunei comitatense. Dupa deschidere d. A. Trombitasiu, a interpelatu pe v.-comite pentru-ce s'au tramisu statutele comunali la comunele cu limb'a offic. rom. numai maghiaresce? I-se respunse, ca limb'a offic. a comitatului e cea maghiara, prin urmare nu e vetemare de lege, ci comunele rom. -si potu traduce statutele si in limb'a rom. Interpelantele nu s'a multiumitu, a esplicatu legea de limba; cu tóte aceste maioritatea artefíciósa a congregatiunei decise trecerea la ordinea dilei.

Citinduse rescriptulu ministeriale cu respectu la arondarea comitatului se vediù ca numai pucine comune incependu dela Hid'a pre valea Almasiului pana la Lon'a, si de acolo preste Bontíd'a pana la Géc'a ceru a se incorporá noului comitatu alu Clusiului, care remane totu lungu si intinsu pana pre la Reginu mai cá si mai inainte, incatu este anevoia se se póta numí arondatu. Romanii insinuara prin d. Ladislau Vaida, recunoscutulu combatentu, unu emendamentu la adress'a respetiva, care fù respinsu si atunci, si a dóu'a di candu s'a inaintatu cá propunere.

Urmà votarea statuteloru comunali intr'o forma nóua mai emendata. Limb'a officiala si conofficiala remane cea romana pretotindene unde fusese si mai inainte. Numai de s'ar' folosi de ea respectivii officiali comunali; dér' cu dorere trebue se marturisescu, ca unii dintre notarii nostri cercuali, pre cari nu voiescu se-i aretu cu degetulu, si cari pana erau invetiatori erau fórte zelosi si buni romani, acumu cá se nu cada din grati'a cutarui jude processualu, nu se temu de Ddieu a pecatuí in contra natiunei, care-i nutresce si a carei fii suntu, scriendu numai si numai in limb'a maghiara. Rusine se ve fia a ve ferí de limb'a vóstra acolo in comuna unde nu ve poteti loví decatu numai de parintii si fratii vostri! Unu Trombitiasiu, unu Dr. Silasi, unu Dr. Isacu, unu Rosiescu etc. etc. -si tienu fala a face se resune sal'a cea mare a comitatului indesuita de atati'a si atati'a maghiari si maghiaroni, care de care mai incarnatu, de frumós'a si placut'a nóstra limba, pre care pentru frumseti'a-i si acordulu ei celu dulce, poti citi de pre feciele loru, ca ni-o invidiéza.

Altu obiectu, ce s'a pertractatu fú suplic'a confesiunaliloru gr. or. din Valcau, cari ceru, cá cele $5^0/_0$ se li se concédа ale dá pre sém'a scólei loru confesionale, ér nu cá pana acumu de vr'o cativa ani pre sém'a celei comunele; asta cerere fú sprigninita si de d. protop. Rosiescu, si se si primi. Bine ar' face ómenii nostri déca ar' dá pre totindeni de cu vreme si de buna voia ér nu siliti de giurstari, cele $5^0/_0$ pentru scól'a loru confesionale.

In fine veni la desbatere bugetelu comunale asupra caruia se incinse o lupta infocata cu deosebire la crism'a de 3 luni si la oblegatiunile impromutului de statu. Combatenti dintre romani au fostu: A. Trombitiasiu, Dr. Silasi, Dr. Isacu si Rosiescu cari au sustienatu ca aceste suntu de a se privi cá avere a sateniloru. In urma se decise, ca desi aceste se suscepu in inventariulu comunalu, totusi respectivii le potu totdeaun'a doná pentru baserica si scol'a loru, in care casu numai decatu se voru sterge dein inventariulu comunale. Deci e de doritu cá omenii nostri se se folosésca de ocasiunea bine venita si unde inca nu s'au dechiaratu ca le lasa aceste pre sém'a scólei séu a basarecei, numai decatu se le doneze. Nu asculte neci de d. conte, neci de d. notariu, dupa cumu audu cà face notariulu H. dein S. carele desi romanu si fostu mai inainte invet. totusi spunu ca lucra intra-colo, cá fostii coloni se nu dé crism'a cea de 3 luni pre séma scolei cá pana acumu, ci se o dé pre sem'a comunei, pentru cá se-si póta d-sa mai lesne primi salariulu notariale. Mi pare forte reu ca numitulu notariu nu 'si tiene cuventulu de onóre, ce la pronuntiatu catra fostii sei colegi cu ocasiunea straformarei sale din invetiatoriu in notariu, dér ce se faci, asia suntu unii ómeni, apoi sciti proverbiulu „gur'a dice, gur'a minte si omulu remane totu omu." — Nu cugete inse ómenii nostri cá dandule aceste pentru spese comunali voru contribui cu ocasiunea repartitiei mai pucinu ca fostii domni, ci din contra acesti'a voru contribui mai pucinu, ér' colonii mai multu.

Unu membru alu congregatiunei comitatului.

(Respunsu la intrebarea domnului Gregoriu Tamasiu Miculescu din Nr. 54. alu „Gazet. Trans.") Domnule Tamasiu! E dreptu, ca cu ocasiunea balului tienutu in Lapusiulu unguresců la 19 Februariu a. c. am incasatu dela mai multi preastimati domni una suma de bani in

interesulu scólei gr. cath. de acolo, si pentru acestu scopu am si deschisu una lista de contribuire. Inse in list'a acést'a au fustu numai 9 subscrieri, ér nu 10 dupacumu afirmati Dvóstra. Dintre acei 9 insi d. Ioanu Bentiescu stramutandu-se de aci la Sibiiu nu a solvitu ofertulu prescrisu; apoi d. Vasiliu Indre nu numai ca nu a contribuitu nimicu cu acést'a ocasiune, dér' nici in lista nu a fostu subscrisu. Asia dér' de aci te poti convinge, ca eu numai sum'a de 8 di: optu fl. v. a. o am primitu, care indata o am si tramisu dlui Ioanu Georgiu profesoru la scól'a principala din Lapusiulu ung. Densulu apoi a si publicatu numele aceloru preastimati dni, care au binevoitu a contribui, si numele Dvóstre din eróre nu a figuratu intre cei publicati cu acea ocasiune, inse acésta eróre s'a facutu fora vin'a nóstra. Eu dupa aceea m'am rogatu de Dlu Ioanu Georgiu, cá se aiba bunatate a publicá si ofertulu Dvóstre, si dlui m'a asiguratu ca cu ocasiunea reportului asupr'a balului tienutu la scaldele dela Stoiceni in 30 Iuliu a. c. totu in favorulu aceea-si scóle, nu va intardiá a face acést'a. — Siomcut'a mare in 2/8 1876. — Teodoru Blaga, invetiatoriu.

Comand'a militare c. r. din Sibiiu

ne tramite spre publicare sub nr. 3716 din a. c. urmatoriulu anunciu:

„Dintre aspirantii insinuati pana acum spre a fi primiti in institutele de educatiune si cultura militare, s'a prenotatu mai vertosu la cele dóue scoli reali militari inferiori unu numeru asiá de mare, incatu, dupa cum se prevede, numai o parte mai mica se va poté luá in consideratiune.

Din contra pentru cursulu alu 3-lea (a 7 clase reale) dela scól'a reale superióra militare in Märisch-Weisskirchen suntu insinuati si prenotati numai fórte pucini aspiranti, cu tóte ca in cursulu acestui anu suntu inca de a se ocupá mai multe locuri stipendiate.

Suplicele pentru ocuparea acestoru locuri suntu de a se substerne la ministeriulu imperialu de resbelu celu multu pana la finea lui Augustu.

Pre langa aptitudinea receruta pentru primire in institutele de educatiune militare, aspirantii trebue se fi absolvitu cu successu bunu classea a 6-a séu a 7-a gimnasiale, ori a 6 classe reale si se nu fi trecutu preste anulu alu 18-lea de etate.

La suplice se se acluda documentele despre tempulu de servitiu si despre meritele ce le au parintii aspirantiloru; apoi cu privire la cei din urma se se alature atestatulu de botezu, atestatulu de patria, de vaccinatu, atestatu dela mediculu militariu si testimoniu despre progressulu in studia in anulu scolariu din urma.

Atestatulu de patria, nepotendu-se produce numai decatu, se póte tramite ulteriorminte in terminu de unu anu de dile.

Bar. Ringelsheim m. p.

Mai nou.

Victori'a turciloru la orasiulu Cniazevatz se constata din tóte partile. Se dice, ca aici a operatu tóta armat'a turcésca de sub comand'a lui Abdul Cherim-pasi'a, precandu din partea serbiloru au luatu parte la lupta numai 5000 de soldati, cari se aflau sub comand'a lui Horvatoviciu. Unde s'a aflatu pre acelu tempu generalulu Cernaieffu cu armat'a cea mare serbésca, 80 de mii feciori cu 120 tunuri si 6 regimente de cavaleria, nu se scia. Mane poimane se va poté aflá, ca dinsulu a strimtorata pe turci, incongiurandu-i pe dupa spate. Orasiulu Cniazevatz este punctulu centralu alu drumuriloru catra Nisiu, Acpalanca, Banja, Alexinati si Zaiciar, si acestu punctu a cadiutu in man'a turciloru, pana candu? vomu vedé in curendu.

Perderea serbiloru póte periclitá pacea europeana, ca-ci in acestu casu se astépta pasirea pe facia a Russiei, prin ce se va provocá resbelulu europeanu generalu.

Nr. 302 ex 1876/comis. fond. scol. 2—3

Escriere de licitatiune.

Pentru esarendarea dreptului de carcimaritu dein cerculu Monorului (7 comune) cu pretiulu strigarei de 4350 fl. anuali, apoi a celui dein cerculu Borgoului cu pretiulu strigarei 15,000 fl. anuali, si a celui dein Carlibav'a transilvana (Ludwigsdorf) cu pretiulu strigarei 1450 fl. 75 cr. v. a. anuali pentru tempulu de 3 ani incependu dein 1-ma Ianuariu 1877 pana in 31 Decembre 1879, — se escrie o licitatiune publica pre **13 Septembre a. c. la 9 óre** a. m. care se va tiené la Comisiunea fonduriloru scolare dein Naseudu, si aceste regalii se voru esarenda la cine va dá mai multu.

Doritoriloru de aceste intreprinderi este concesu pana la or'a licitatiunei verbali a insinuá si oferte in scrisu si sub sigilu, fiindu provediute cu vadiulu prescrisu de 10%, apoi si cu acea dechiaratiune, ca cunoscu conditiunile de licitatiune si se supunu acelora.

Vadiulu de 10% voru avé alu depune si licitantii verbali, la or'a de licitatiune.

Conditiunile de licitatiune si alte desluciri se potu primi dela Comisiunea fonduriloru scolare dein Naseudu.

Dein Siedinti'a Comisiunei fonduriloru scolare tienuta la Naseudu in 12 Iuliu 1876.

Presiedintele: Gregoriu Moisilu vicariu.

Secretariulu: Tom'a Mihalc'a

Anunciu de licitatiune.

In **8/20 Augustu** 1876 la **11 óre** inainte de amédiu se va tiené in cancelari'a comunale din Pareu langa Siercai'a licitatiune minuenda publica a edificarii unei nóue baserice gr. or. romane in numit'a comunitate.

Spesele de edificare suntu urmatóriele:

		fl.	cr.
1.	Pentru lucrulu de zidari, fora materialu	6700	—
2.	„ „ „ petrari dimpreuna cu materialulu	88	80
3.	Pentru lucrulu de lemnariu, fora materialu	1055	—
4.	Pentru lucrulu de mesari	592	—
5.	„ „ „ lacatariu si fauru	1423	50
6.	„ „ „ tinicheria . . .	993	—
7.	„ „ „ sticlari	227	40
8.	„ „ „ cimentari . . .	200	—
	Laolalta .	11279	70

Cá vadiu suntu de a se depune 5% ale sumei de esclamare. Inainte de incepera licitatiunei se primescu si offerte sigilate, provediute cu vadiulu corespundietoriu si timbrate.

Conditiunile de licitatiune dimpreuna cu planurile si preliminariulu facutu se potu vedé cu 14 dile inainte de licitatiune la officiulu parochialu din Pareu.

Pareu 16/28 Iuliu 1876. 2—3

Comunitatea basericésca gr. or.

Nr. 133 ex 1876. 2—3

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de invetiatoriu la scól'a normale dein Naseudu cu salariulu anuale de 500 fl. v. a., se scrie concursu cu terminulu de insinuare pana in **26 Augustu** cal. n. 1876.

Suplicele si documentele concurentiloru despre aplicarea loru pre terenulu invetiatorescu, si despre activitatea loru de pana acuma, suntu a se asterne la Comitetulu administratoriu de fondurele scolare dein Naseudu pana la terminulu statoritu.

Deintre concurenti va fi preferitu acela, care va documenta ca a depusu prescrisulu esamenu de cualificatiune, ca este aptu a propune in tóte trele limbile patriei, si care despre portarea de pana acuma produce documentele cele mai indestulitóre.

Din siedinti'a comisiunei fonduriloru scolarie tienuta la Naseudu in 29 Iuliu 1876.

Presiedintele: Gregoriu Moisilu, vicariu.

Secretariulu: Tom'a Mihalc'a

Cursurile

la bursa in 8 Augustu 1876 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5 fl.	91	cr. v. a.
Napoleoni — — —	9 „	80	„ „
Augsburg — — —	101 „	60	„ „
Londonu — — —	123 „	25	„ „
Imprumutulu nationalu —	70 „	20	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	66 „	30	„ „
Obligatiunile rurale ungare	73 „	20	„ „
„ „ temesiane	72 „	50	„ „
„ „ transilvane	74 „	50	„ „
„ „ croato-slav.	84 „	50	„ „
Actiunile bancei — —	856 „	—	„ „
„ creditului — —	145 „	80	„ „

☞ Esemplare complete pe sem. II-lea, se mai afla. Rogamu a grabi cu prenumerarea.

Redactoru respundietoriu si Editoru IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.